

OTKRIVANJE I PRAĆENJE DUHOVNOG POZIVA KOD MLADIH

UVOD

Progresivni pad svećeničkih zvanja uz paralelni rast broja župa koje ostaju bez svećenika, dostigao je kritičnu razinu. Briga za nova zvanja postala je prvotna zabrinutost kako sveopće tako i lokalne Crkve. Posljednjih godina nastale su mnoge korisne inicijative za animiranje zvanja: neke idu za tim da izravno stižu do mladih ljudi, druge su više neizravne naravi a nakana im je da se stvori novi, pozitivan mentalitet s obzirom na svećenička zvanja među vjernicima. Ovo se izlaganje bavi u prvom redu prikazom tih inicijativa.

Moje se izlaganje dijeli na nekoliko tematskih jedinica. Najprije ćemo promotriti dinamiku i sadržaj pastoral zvanja s posebnom pažnjom na razvojni put svećeničkog poziva. Zatim ćemo pogledati razne inicijative na razini sveopće Crkve za promociju svećeničkih zvanja, s nakanom da vidimo što se od toga može primijeniti kod nas. Na kraju ćemo istražiti mogućnosti osobnog praćenja kandidata na njihovom putu sazrijevanja. Napominjem, da se ovo izlaganje u prvom redu odnosi na poziv dijecezanskih svećenika.

PASTORAL ZVANJA

Pastoral zvanja nije novost u Crkvi, ali svako razdoblje pokazuje nove potrebe. Čini se da možemo razlikovati dva puta: redoviti i izvanredni pastoral zvanja.

Redoviti pastoral zvanja. - Uvijek je bilo i ima i danas mladića koji se javljaju za sjemeništa. Obično je bio župnik taj koji se pobrinuo za njih, on ih je uputio u sjemenište, a sama inicijativa dolazila od kandidata.

Izvanredni pastoral zvanja. Odnosi se na različite inicijative koje idu za tim da otkriju je li kandidat svjestan posebnog poziva. Smatram važnim napomenuti da postoje dvije vrste izvanrednog pastoral zvanja:

a) *Neposredan pastoral zvanja* nastoji djelovati preko odgojitelja, u prvom redu vjeroučitelja (ovdje bismo se mogli pitati, tko su danas naši vjeroučitelji po školama i jesu li oni prikladni ili spremni «pozivati» mlade ljude u svećeničko zvanje: jesu li to većinom časne sestre, jesu li to laici?). Dijecezanski centri za zvanja imaju za cilj animirati katehiste kako raditi na otkrivanju zvanja.

b) *Posredan pastoral zvanja* ima za cilj da prati mladića na putu do odluke za svećeništvo. Traži se suradnja s drugim područjima pastoral zvanja: pastoral mladih, pastoral obitelji, itd. Sve se češće nastoji stvoriti kontakt između sjemenišnih odgojitelja i vjeroučitelja na terenu, po župama, sa svrhom da se u njima probudi osjetljivost za zvanja.

Sadržaj pastoral zvanja: buđenje zvanja («animazione vocazionale»)

S pojmom «buđenje zvanja» nastoji se izraziti činjenica da je posljednjih godina postala jača potreba da se izravno radi za zvanja. Ovdje se postavlja pitanje o dobi kandidata. Nekad su u sjemenište ulazili mladići sa 15 godina. Je li danas još moguće misliti o prisutnosti zvanja kod preadolescenata? Nema sumnje, da svećeničko zvanje pretpostavlja zrele osobe... Dječak od 10 do 12 godina sposoban je razmišljati o svećeničkom pozivu. Vjerojatno se radi više o duhovnoj intuiciji, nego o zreloj odluci, ali to je već dovoljan znak da bi ideja tijekom vremena mogla sazrijevati.

S obzirom na pitanje «buđenja zvanja» postoje dva različita pristupa pastoralu zvanja. Neki smatraju da otkrivanje i praćenje svećeničkog i redovničkog zvanja treba započeti već u ranim godinama i polako usmjeravati eventualne kandidate prema svećeništvu. Zastupnici ovakvog razmišljanja pozivaju se na to da *odgoj mora biti usmjeren konkretnom cilju*. Taj konkretan cilj jest ostvariti svećeništvo. Odgoj se mora bazirati na pretpostavki da kandidat ima ozbiljnu nakanu postati svećenik.¹

Drugi pak smatraju da nema smisla prerano odrediti konkretan put zvanja, nego ostaviti otvorene različite mogućnosti. Polazište ovakvog razmišljanja je uvjerenje da svatko ima zvanje, a ne samo svećenici i redovnici. Iz toga slijedi da treba pomoći osobi da otkrije Božji plan za sebe. Takav stav zastupa npr. Don Juan E. Vecchi, Vrhovni poglavar Salezijanaca. (*Pastorale giovanile e orientamento vocazionale*, nagovor objavljen na Internetu, 02-04-06). Zadaća pastoralu zvanja, prema tome, nije «regrutiranje», nego *razlučivanje*; tj. ne pita se je li mladi čovjek ima zvanje, nego koje zvanje ima.²

Dinamika pastoralu zvanja: razvojni put zvanja

Da bi se mogla razumjeti unutarnja dinamika pastoralu zvanja, korisno je promotriti razvojnu dinamiku svijesti o eventualnoj pozvanosti. Otkrivanje osobnog zvanja ima za cilj životno opredjeljenje, a to se događa po etapama.

Prva etapa i temelj je *odgojni ambijent i prisutnost značajnih osoba* od kojih mladić može upoznati i prepoznati stvarnost svećeničkog zvanja.

Druga etapa je *otkrivanje Isusa Krista kao onoga koji suvereno poziva*. Otkrivati što Gospodin hoće pretpostavlja molitveni i sakramentalni život te putem *značajnih duhovnih iskustava*. Izvor takvih doživljaja može biti: sakrament krizme, svećeničko ređenje, mlada misa, duhovne vježbe. Danas mnogi mladi imaju snažan religiozni doživljaj u različitim grupama i pokretima.

Kad se stiglo do dovoljne ljudske i vjerničke zrelosti, može se konkretizirati put kojim će se zvanje ostvariti. Treba *ponuditi različite modele zvanja* i različita životna stanja kako bi se stiglo do osobnog izbora koji može biti velikodušan i uključuje vrednovanje i smisao žrtve.

¹ G. ASCHENBRENNER, *The Presumption of Priestly Permanence*, in *Human Development* 19 (1988) 38-44.

² Usp. R. SHAW, "Do You Have a Vocation? Of Course You Do. We All Do", *This Rock*, 16 (2005).

Kod ove točke važnu ulogu igra *susret s duhovnim velikanima (exempla trahunt)*. Izričiti upit o zvanju u prikladnom momentu može mladoj osobi pomoći da razriješi i posljednje sumnje.

Gledano «iznutra», tj. s točke gledišta pozvanoga možemo razlikovati tri etape.

a) *Zvanje - čuvstvena privlačnost*. – Kod dječaka prvi znakovi zvanja mogu biti jednostavna čuvstvena privlačnost: ima dječaka koji se dobro osjećaju u crkvi, u društvu svećenika, rado ministiraju, itd. U ovoj fazi važno je posvetiti vremena dječaku, uvoditi ga u liturgijski život.

b) *Zvanje – zahvaćenost idealima*. – Kod mladića prijašnji difuzni osjećaj privlačnosti obično se konkretizira kao privlačnost od nekih značajnih osoba ili pak svetačkih likova. U ovoj fazi treba davati prikladno štivo mladiću, kao što su životopisi svetaca i drugih duhovnih velikana.

c) *Zvanje: odluka prihvatiti određeni životni poziv*. – U ovoj fazi mladić vidi zvanje kao poziv na koji mora odgovoriti ako želi ostati vjeran sebi. Tu počinje formalna priprema za svećeništvo.

Dosad rečeno odnosi se na redoviti razvojni put do svećeništva. Osim ovog redovnog puta tijekom povijesti a i danas poznata su tzv. «zrela» ili kasna zvanja. U mnogim Biskupijama postoje sjemeništa za kasna zvanja.

Prema jednoj studiji, doduše prije 20 godina, mogu se naći zanimljivi podaci s obzirom na razlike između mladih i starijih zvanja. Tako npr. mladi su više «*socijalno*» orijentirani u izboru svećeništva, tj. žele služiti ljudima, dok stariji su više «*sakramentalno*», odn. duhovno orijentirani. Dominanti motiv za svećeništvo kod mladih je služiti drugima (60%), dok starijih “da bolje osmisle svoj život” (64%). Nema, međutim, razlike s obzirom na osobnu zrelost, kao ni na opasnost da se svećeništvo bira kao bijeg od promašene prošlosti.³

Danas raste broj onih koji ulaze u formaciju u zrelijim godinama, tzv. zrela ili kasna zvanja (terminologija je bogata: osobe drugog izbora, (second choice), kasna zvanja (prema nekima ne postoje kasna zvanja, nego samo zvanja koja nisu bila ostvarena u početnoj fazi), zrela zvanja (što nije uvijek slučaj), itd. Postoje neki specifični problemi kod tih zvanja (radi se o dobnoj skupini od 25 do 45 godina): nakupljena prošla iskustva, stabilne životne navike koje se teže mijenjaju, osobna duhovnost koja katkad ne shvaća “duhovnost obaveze” kao što je brevijar i ostale “formalne obaveze” duhovnog života; ako su imali već neku profesiju, ulazak u bogosloviju znači iskorijeniti se iz uobičajenog ambijenta; obično nemaju mnogo iskustva s obzirom na duhovno vodstvo. Sve to otežava formaciju.

Zadaća pastoralna zvanja: razlučivanje prisutnosti zvanja

³ T. H. HICKS, “A Study of the Background, Level of Job Satisfaction, Maturity, and Morale of “Delayed Vocation” Catholic Priests”, *Review of Religious Research*, 22 (1981) 4, 328-345.

Razlučivanje, ili procjena prisutnosti zvanja u biti se odnosi na osobu i na povijest zvanja. Treba vidjeti sposobnosti, nakanu i prikladnost kandidata.⁴ Što treba ispitati?

Kanon 1029 ovako kaže: "Neka budu promovirani svetim redovima samo oni... koji imaju cjelovitu vjeru, vođeni ispravnom nakanom, posjeduju potrebno znanje, na dobrom glasu, dobrih navika i prokušanih kreposti te svih onih fizičkih i psihičkih kvaliteta koje su sukladni s redom koji treba primati.»

Zvanje pretpostavlja *zdravu i sposobnu osobu* s ovim detaljima: primjerene intelektualne i kulturalne sposobnosti, psihička ravnoteža, fizičko zdravlje, moralne, vjerske i pastoralne kvalitete u omjeru s dobi kandidata, ispravna nakana odn. motivacija. Na psihičkoj razini radi se o dinamičnom i strukturalnom vidu osobnosti što zahtjeva dva tipa ispitivanja:

S obzirom na *dinamiku* izbora potrebno je vidjeti *autentičnost* zvanja, a radi se o motivima. Zvanje je autentično ako u pozadini izbora možemo prepoznati nadnaravne, svjesne, prikladne i dovoljne motive.

Strukturalni vid odnosi se na *prikladnost* kandidata za svećeništvo i pita se za psihičke, intelektualne, moralne i vjerske kvalitete.

Nema zapravo nijedne ljudske kvalitete koja nekoga čini "prikladnim" za zvanje. *Katekizam Katoličke Crkve* izričito govori o tome, da nitko nema pravo da bude svećenik, nego se radi o čistom daru. (usp. Br. 1578). Ipak, postoje neki indiciji koji mogu signalizirati mogućnost: a) početna spremnost koja je još prilično elastična, tj. nije isključiva; b) određena sklonost, koja može biti nedefinirana i općenita; c) aktivno i progresivno pitanje s obzirom na prikladnost.⁵

a) *Psihičke kvalitete*. - Radi se o psihičkoj ravnoteži, a kao osnovni kriterij traži se sposobnost okrenutosti prema drugima. Ova kvaliteta se promatra primjerena dobi. U *dječaku* znak psihičke ravnoteže je osjećaj zadovoljstva i prihvaćenosti u obitelji (da ulazak u sjemenište ne bi bio bijeg od kuće). U *adolescentu* znak psihičke ravnoteže je nutarnja sloboda, tj. sposobnost vrednovanja različitih mogućnosti ostvarenja sebe. U *mladiću* znak zrelosti očituje se u sposobnosti preuzimanja trajne obaveze (bilo u braku, bilo u svećeništvu).⁶

U biti može se reći da je jedno zvanje psihološki gledano autentično ako je osnovna orijentacija osobe pozitivna, izbor vođen idealima, a ne bijegom, ili traženjem sebe.⁷

⁴ Cfr. P. GIANOLA, «Lo sviluppo vocazionale: compenetrazione di grazia-libertà e metodologia», in *Orientamenti Pedagogici* 31 (1984), p. 269.

⁵ Cfr. S. DE PIERI, «Le tecniche psicologiche a servizio del discernimento vocazionale», in AA. VV., *Vocazione e società*, Padova 1970, p. 157-164.

⁶ Cfr. G. DHO, *Pastorale ed orientamento delle vocazioni*, Roma 1966, pp. 75-76.

⁷ Cfr. S. AYESTERAN, «Riflessioni psicologiche sulla vocazione religiosa», in AA. VV., *La vocazione religiosa*, Roma 1971, pp. 55-57. Vidi također: P. D. CRISTANTIello, "The Self Seeker: Seminary Applicant Characteristics Requiring Caution", *Seminary Journal*, 8 (2002) 2, 26-31.

S obzirom na intelektualne sposobnosti dovoljna je *prosječna inteligencija*, tj. takva koja omogućuje studiranje na visokoškolskom nivou. No ne radi se samo o "čistoj inteligenciji", nego i o nekim dodatnim elementima: sposobnost koncentracije, prosuđivanja, ustrajnosti u učenju. Netko je duhovito ovako rekao: "Za svećenika ne traži se puna glava, nego dobro organizirana glava!"⁸

b) *Moralne kvalitete*. - Ne misli se toliko na moralno ponašanje, koliko na neke dimenzije dobro formirane savjesti, a to su: 1) sposobnost prilagodbe (Pitanje: je li kandidat dovoljno poznaje sebe?); 2) prisutnost pozitivnih obrambenih mehanizama kao što su humor, sublimacija, fleksibilnost, kontrola impulsa, altruizam; 3) empatija, tj. sposobnost suosjećanja; 4) samopoštovanjem tj. priznavanje i pozitivnih kvaliteta; 5) osjećaj krivnje, tj. da li je sposoban prihvatiti svoj dio odgovornosti i moliti oprostjenje; 6) idealizam, tj. prisutnost velikih ideala za koje je spreman pridonijeti žrtve; 7) teleologija, tj. sposobnost da svoj život vidi kao dio šire perspektive (Božjeg plana).⁹

c) *Sposobnosti za crkvenu službu*. - Polazeći od triju funkcija svećenika: učitelja, vođe i posvetitelja, potrebne su ove kvalitete: živa vjera, osjećaj za Crkvu, osobni odnos prema Isusu Kristu.¹⁰

Drugi pristup procjeni ovih kvaliteta može biti klasična definicija zrelosti: da je osoba *sposobna voljeti i raditi*. Za to je potrebno da ima povjerenje u druge, utemeljen psihoseksualni identitet, ustrajnost. T. F. Walsh smatra da se ove kvalitete ne mogu pretpostaviti prije 20. godine života.¹¹

Kako se može ispitati prisutnost ovih kvaliteta? Najjednostavniji način je *narativna metoda*, koja se u biti sastoji u tome, da se pozove kandidat i da on pripovijeda o svome životu. Posebno su korisna ova područja: 1) povijest svoje religioznosti: da li je obraćenik ili mu je vjerski život linearan, da li roditelji prakticiraju vjeru, kako moli, tko je Bog za njega, itd.; 2) povijest zvanja: kad je prvi put pomislio da bude svećenik, zašto, tko su bile osobe koje su ga potakle na to, kako zamišlja život svećenika, itd.; 3) povijest obitelji: odnos prema ocu, majci i drugim članovima obitelji, da li se osjeća željeno i voljeno dijete, itd. da se vidi da nije li možda zvanje bijeg od kuće; 4) povijest prijateljstava, istog i suprotnog spola, itd.; 5) neki autori uključuju i povijest seksualnosti, ali tu treba biti oprezan, jer iskrenost može zahtijevati interni forum.

Promotor zvanja, ali i svaki svećenik, mora naučiti kako doći do potrebnih informacija o kandidatu. Potrebno je prije svega *znati slušati*, zanimati se za njegov

⁸ Cfr. R. HOSTIE, *Il discernimento delle vocazioni*, Torino 1964, p. 65.

⁹ C. SHELTON, «Assessing the "Moral Integrity" of Candidates for Religious Life», in *Review for Religious* 48 (1989), pp. 183-190.

¹⁰ Cfr. G. DHO, *Scheda di informazione sui candidati al sacerdozio ed alla vita religiosa*, Zürich 1964, p. 68.

¹¹ Cfr. T. F. WALSH, «The Age of Choice», in *The Way Supplement* 15 (1972), p. 39.

život, iskustva, zanimanja, vrednote u koje vjeruje. Ali osim skupljanja podataka potrebno je znati i *vrednovati* te podatke.¹²

PROMOCIJA ZVANJA

Briga za zvanja je općecrkveni prioritet. Statistički pokazatelji ne ostavljaju sumnju o dramatičnoj promjeni situacije od Koncila naovamo.¹³ Postoje različite inicijative za promociju zvanja na razini sveopće i lokalne Crkve. Vjerujem da takve inicijative prisutne su i u mjesnim Crkvama u Hrvatskoj. Budući da sam dugo odsutan s obzirom na zbivanja Crkve u Hrvatskoj, ne osjećam se kompetentnim da mjerodavno o tome progovorim. Stoga ću slijediti prikaz kompetentnih ljudi s tog područja u širem području s nadom da će neke od tih inicijativa biti od koristi i našim pastoralnim djelatnicima.

Na razini opće Crkve

Pismo Pape Benedikta XVI. prigodom dana zvanja (5. ožujka 2006.).

Papa ovaj put posebno naglašava potrebu *molitve* za zvanja. Ovako piše:

«Sjećajući se Isusove opomene da je žetva velika a poslenika malo; treba moliti Gospodara žetve da pošalje radnike u svoju žetvu (usp. Mt 9,37). Postajemo sve svjesniji potrebe molitve za zvanja. Ne iznenađuje da zvanja cvatu tamo, gdje se moli s više žara. Svetost Crkve ovisi u biti od jedinstva s Kristom i od otvorenosti tajni milosti koja djeluje u srcu vjernika. Zbog toga pozivam sve vjernike da gaje tu intimnu povezanost s Kristom, Učiteljem i Pastirom svoga naroda, nasljeđujući Mariju koja je čuvala u svom srcu božanske tajne i razmišljala o njima (usp. Lk 2,19). Zajedno s njom, koja zauzima središnje mjesto u tajni Crkve, molimo:

O Oče, podari među kršćanima brojna i sveta svećenička i redovnička zvanja koji će održati živom vjeru i čuvati dragu uspomenu na Tvoga Sina Isusa putem naviještanja njegove riječi i služenjem sakramenata s kojima trajno obnavljaš svoje vjernike. Podari nam svete službenike tvoga oltara koji će biti pažljivi i vjerni čuvari Euharistije, sakramenta vrhovnog dara za otkupljenje svijeta.

Pozovi službenike svoga milosrđa koji, putem sakramenta pomirenja, šire radost tvog oproštenja. Podaj Oče da Crkva zna prihvatiti s radošću brojne inspiracije Duha tvoga Sina te poučljivi njegovom naučavanju, brine za svećenička i redovnička zvanja. Podržavaj Biskupe, svećenike, đakone, redovnike i sve krštene u Kristu, da vjerno obavljaju svoje poslanje u službi Evanđelja. To te molimo po Kristu našem Gospodinu. Amen. Marijo, Kraljice Apostola, moli za nas!»

¹² Usp. M. URIATI, «Valori e virtù: i requisiti della vocazione», in F. Imoda e collaboratori, *Maestro dove abiti?*, Editrice Ancora, Milano 1997, 39-77.

¹³ Usp. R. STARK – R. FINKE, “Catholic Religious Vocations: Decline and Revival”, *Review for Religious Research*, 42 (2000) 125-145.

Na razini lokalnih Crkvi

Postoje inicijative u gotovo svim Biskupijama svijeta.

1. Odgovornost vjernika: Pastoralno pismo švicarskih Biskupa vjernicima

Prije dvije godine *švicarski biskupi* su poslali pastoralno pismo svim vjernicima u kojem ih ozbiljno pozivaju na razmišljanje o svećeničkom pozivu. Biskupi ih pozivaju da izgrađuju pozitivan stav prema svećenicima, prema celibatu kojeg oni žive. Onda će s pravom moći tražiti svećenika i bit će otvoreni ako Gospodin zove nekoga iz njihove obitelji.

2. Strah roditelja: Pismo Kardinala C. M. Martini-ja roditeljima

Kardinal Carlo Maria MARTINI uputio je pastoralno pismo roditeljima s ovim naslovom: "Tko voli svoju djecu i budućnost Crkve", 24. lipnja 2002.

U drugom dijelu pisma Kardinal govori o svećeničkom pozivu te potiče roditelje da se ne boje ako im sin izrazi želju da postane svećenik. Ovako piše:

«Nerijetko primjećujem kod roditelja određeni strah, nelagodnost pred mogućnosti da im sin poželi biti svećenik. Katkad i roditelji sjemeništarača pokazuju određeni nemir s obzirom na budućnost svojih sinova kao da se pitaju: «Kakav to život očekuje moga sina, kad postane svećenik, hoće li biti sretan, ili će se osjećati osamljen?»»

«Želio bih odgovoriti na neka od postavljenih pitanja. Onaj koji želi biti dobar svećenik, mora biti spreman nositi svoj križ, koji je prisutan u životu svakog kršćanina. Njegovo služenje neće uvijek biti pravo vrednovano, u vršenju odgovornosti naići će na kritike i nerazumijevanja. Ipak, premda mnogi to ne razumiju, svećenički život ima puno lijepih strana i radosti.

Svećenik je prije svega čovjek mnogostrukih ljudskih odnosa: posvećuje svoje vrijeme čovjeku. Svećenik ne susreće čovjeka iz bilo koje osobne koristi, nego da im podari nešto što ne može nitko drugi dati, a to je duhovno bogatstvo. Pred njim se otvaraju srca, događa se susret po sakramentu ispovijedi i otvoren je put da se čuje Božja Riječ koja iscjeljuje i oprašta. Ma koliko svećenik osjećao svoju ljudsku ograničenost odgovoriti na izazove koje postavlja današnji svijet, i zbog svojih slabosti je potreban kajanja, ipak u konačnici osjeća utjehu jer je mogao ljudima pružiti kruh Života i zagrljaj Božjeg oprostjenja.»

3. Svećenik kao «ribar ljudi»: Pastoralno pismo Biskupa Winona B. J. Harringtona

Našao sam osobito zanimljivim i inspirativnim pastirsko pismo *Biskupa Winona u Sjedinjenim Američkim Državama, uzoritog gospodina Bernard J. Harringtona*. Pismo nosi naslov «Biti ribari ljudi», (nedjelja Dobrog pastira, 7. svibnja 2006.).

Svrha Pastirskog pisma je potaknuti svećenike da postanu što aktivniji u promicanju svećeničkih zvanja. Prema jednoj anketi 78% svećenika koji su bili zaređeni u posljednjih pet godina, rekli su da je njihovo zvanje bilo potaknuto od drugih svećenika. A kad su upitani svećenike, samo 30% rekli su da su potakli nekog

mladića da postane svećenik. Možemo se pitati, zašto se današnji svećenici ustručavaju izravno postaviti mladiću pitanje o svećeništvu.

Zatim Biskup govori o različitim inicijativama u Biskupiji. Prije svega spominje radosni događaj, da nakon mnogo godina imat će dva nova ređenika i jednog đakona. Ređenje će se obaviti u crkvi rodnog mjesta kandidata, jer i to može postati zgodna prilika da se rađaju nova zvanja. Poziva sve svećenike, da sudjeluju tim ređenjima.

Zatim Biskup spominje da u biskupiji ima 14 kandidata za svećeništvo. To ga je potaklo da imenuje promotora zvanja s *punim radnim vremenom*.

Među ostalim inicijativama spominje se godišnji susret mladih «Quo Vadis» gdje se govori o svećeničkom i redovničkom zvanju. Ured za zvanja ima i svoj web site. Osnovane su dvije «Kuća za razlučivanje» (Kuća Emaus) u kojoj mogu dobiti potrebne informacije i razmišljati o svom zvanju.

Zatim Biskup govori o regrutiranju kandidata iz inozemstva, za njih je to u prvom redu Meksiko. (Koliko mi je poznato, u nekim bogoslovijama u Hrvatskoj nalaze se kandidati iz drugih zemalja: kakvo je naše iskustvo na tom području?).

Biskup se posebno zahvaljuje svećenicima koji imaju hrabrosti da pitaju, možda katkad izazivaju mlade ljude da promisle o svećeništvu. On misli da bi zgodan moment za to bila priprava za Krizmu. (Mi se možemo je li to stvarno najprikladniji trenutak?). Biskup također pita svakog krizmanika je li kada razmišljao o mogućnosti da postane svećenik.

U Biskupiji postoji molitvena skupina koja se moli za svećenička i redovnička zvanja. U mnogim župama na tu nakanu postoji klanjanje pred Presvetim. Biskup potiče svećenike da u svetoj misi u *molitvi vjernika* bude i nakana za duhovna zvanja. Te molitve mogu potaknuti na spremniji odgovor one koji možda još kolebaju. Kad čuju da čitava njihova zajednica moli za hrabrost i velikodušnost za odgovor, može ih potaknuti na odlučujući korak. Molitva vjernika je trajan podsjetnik potrebe za svećeničkim zvanjima.

4. Molitvom jurišati na nebo: Pastoralno pismo Biskupa Bostona S. P. O'Malley-a

Želio bih ukratko spomenuti pismo još jednog američkog biskupa: Pastoralno pismo nadbiskupa Bostona o zvanjima: *Mons. Seán P. O'Malley*, OFM Cap, 21 siječnja 2005, prigodom godine Euharistije.

Nadbiskup polazi od središnjeg značenja Euharistije za kršćanski život što pretpostavlja svećenika. Svećeništvo nije ljudska invencija, nego Božji dar po kojemu Bog nastavlja darivati sebe svom narodu kroz povijest. Svećenik je posvećen da uprisutnjuje Krista među narodom.

Govoreći o regrutiranju zvanja, Nadbiskup podsjeća na ratni poziv američkim mladićima: «Amerika te treba!» Glavni direktor zvanja je Duh Sveti, a njegova poruka je ista: «Krist te treba!» «Crkva te treba!» «Božji narod te treba!» Duh Sveti ove poruke šalje preko ljudi. Roditelji bi trebali pitati svoju djecu ne samo «Što bi želio postati kad odrasteš?» nego i ovako: «Što misliš da Bog hoće da postaneš kad odrasteš?»

Moramo molitvom jurišati na nebo. Neodvojiva povezanost Euharistije i svećeništva mora postati jasno vjernicima, zbog toga euharistijsko klanjanje je prikladan moment molitve za zvanja.

Na individualnom nivou

Pripovijeda jedan (protestantski) propovjednik, kako je jednom čuo o jednoj zajednici koja je bila poznata po mnogim zvanjima. Ljudi su se pitali, koja bi mogla biti tajna ove zajednice. Kad su stručnjaci ispitali kandidate, svećenike i ostale župljane, otkrilo se nešto neobično: svaki budući kandidat je bio potaknut od jedne starije gospođe koja im je jednostavno rekla: "Mladiću, ja mislim da si ti prikladan za svećenika".¹⁴

Da li je priča istinita ili ne, ne znamo, ali može potaknuti na razmišljanje. Zašto smo postali toliko neodlučni kad se radi o budućim zvanjima? Nekad su roditelji znali poticati svoje dijete na duhovno zvanje, a danas je to sve manje prakticirano.

Ima i neobičnih, možda čak bizarnih inicijativa. Jedan engleski Biskup obilazi župe na biciklu i tako na blizak način želi privući mlade na razmišljanje o duhovnom zvanju. Na Internetu sam našao inicijativu "Café Vocation.com" koja želi da bude «govornica» o zvanjima. Zajedničko tim inicijativama je: *stvoriti novi pozitivan mentalitet prema svećeništvu.*

PRAĆENJE KANDIDATA

Koordinator (direktor) zvanja

Danas gotovo sve Biskupije svijeta imaju od Biskupa imenovanog koordinatora, ili direktora zvanja. On ima različitih uloga; a) odgovoran za kontakte s javnošću, tj. organizira susrete, informira javnost, stupa u kontakt s institucijama; b) administrator, tj. skuplja i čuva informacije o mogućim kandidatima; animator, tj. ohrabruje i pomaže u izboru ispravnog puta; d) razlučivanje, tj. ispitivanje prikladnosti kandidata.

Za vršenje ove službe direktor zvanja mora posjedovati niz kvaliteta: osobnu zrelost koja uključuje znanje i iskustvo pa autori tvrde da ovakvu zrelost osoba ne može postići prije navršenih 35-44 godina, prema tome ne bi bile prikladne mlađe osobe za tu službu; psihičku ravnotežu koja se očituje u tome, da se ne boji suočiti s problemima i snažnim osjećajima kandidata; samopouzdanje koje se očituje u dobrom poznavanju sebe, uključujući pozitivne i negativne kvalitete; prestiž koji se temelji na uvjerenom življenju vlastitog poziva.

Sjemenište

Recimo nekoliko riječi o sjemeništu. Način odgoja kako smo mi imali (većina nas je prošlo sjemenište), danas u svijetu gotovo ne postoji. Kandidati za bogosloviju dolaze izravno iz državnih škola ili fakulteta. Prema dokumentu Kongregacije za

¹⁴ D. LILLIAN, "Called and sent out: congregations that nurture future ministers", *Christian Century*, 123 (2006), 9-10.

katolički odgoj 10. svibnja 1998. koji nosi potpis Prefekta Kongregacije kardinala Pija Laghija, predviđa se pripremno-propedeusko razdoblje za dopunu duhovne i intelektualne formacije prije ulaska u bogosloviju. Navedeni dokument prikazuje različite modele pripreme za život u bogosloviji, navodeći mnoge primjere iz različitih dijelova svijeta a mi se možemo pitati što od toga je primjenljivo na našem području praćenja kandidata.

Autonomni propedeuski programi

Osobito u nekim misijskim zemljama, Biskupske konferencije su osnovale tzv. «duhovnu godinu» za vrijeme koje kandidati za svećeništvo dopunjavaju religioznu i duhovnu formaciju. Česti su slučajevi da kandidati dolaze iz sredine gdje im je manjkala školska i vjerska naobrazba, ili iz obitelji gdje roditelji nisu bili katolici. Program ove godine sličan je programima u redovničkim novicijatima: uvod u duhovni i molitveni život, studij jezika, duhovno štivo, itd. U *Nigeriji* ovoj godini se dodaje i stažiranje na nekoj župi pod supervizijom svećenika.

U *Južnoj Africi* ova se godina zove «orientation stage» ili period usmjerenja i smješten je odvojeno od bogoslovije. Tu se predaje katekizam, duhovnost, liturgija, Sveto Pismo i engleski. Pitomci često trebaju i psihološku pomoć da razriješe rasne, tribalne, političke i kulturalne probleme. U Čadu, gdje većina budućih bogoslova dolazi iz nekršćanskih obitelji, propedeusko razdoblje traje dvije godine, a zove se Kandidatura. Osim dopunjavanje srednjoškolskog studija, kandidati imaju mogućnost i za preispitivanje svoga zvanja kao i za produbljivanje duhovnog života. Za čitavo vrijeme kandidati su u vezi s Biskupom. Period završava osmodnevnih duhovnim vježbama nazvani «Izbor životnog puta».

U *Latinskoj Americi*, u Nadbiskupiji Buenos Aires-a već od 1968. postoji «Institut za zvanja San José» zamišljen kao propedeusko sjemenište. Njegov cilj nije toliko da zamijeni mala sjemeništa, koliko da formira jedan novi mentalitet u mladićima koji dolazi iz različitih pastoralnih sredina. Taj novi mentalitet zahtijeva prekid s prošlosti koja je bila formirana unutar strogo zatvorene zajednice.

Samostalni propedeuski instituti postoje i u nekim europskim zemljama. U *Francuskoj*, u pariškoj Nadbiskupiji 1984. je otvorena «Maison Saint-Augustin – Kuća Svetog Augustina» za primanje i prvu formaciju budućih svećeničkih kandidata. Institut ima ove cijeve pred sobom: pružiti sredstva za radikalni duhovni život, jačati od početka vezu s Biskupom i s dijecezanskim klerom, produbiti svijest pripadnosti Biskupiji. Ova formacija traje godinu dana, obavezna je za sve kandidate za svećeništvo u pariškoj Nadbiskupiji. Od 1996. ova formacija integralni je dio sjemenišne formacije u bogosloviji. Institut se nalazi na odvojenom mjestu od Teološkog Fakulteta, ima svog rektora i duhovnika. Glavni predmeti su uvod u Sveto Pismo i u liturgiju.

Također u *Italiji* mnoge biskupije imaju autonomnu propedeusku instituciju. U *Luxemburškoj* nadbiskupiji postoji propedeuska godina pod imenom Propädeutisches Jahr ili jednostavno Propädeuticum, zamišljeno kao dopunski dio teološke formacije. U *Nizozemskoj*, u biskupiji Reormond-a postoji Godina uvoda u filozofsko-teološku formaciju. U *Češkoj* postoji propedeuska institucija pod nazivom Nulta godina. Ova

je međubiskupijska institucija. Biskupska Konferencija je 1996. izvršila kontrolu ove institucije, našla da je pozitivna, ali da treba pojačati duhovnu formaciju umjesto intelektualne. U *Švicarskoj* propedeutska institucija se zove *Lauretanum*, a ima za svrhu da kandidatima osigura miran ambijent za duhovni život i studij. Ne radi se samo o dopuni srednjoškolskih materija, nego ovamo dolaze i zreliji kandidati s diplomama za duhovnu formaciju. Formacija traje jednu godinu, ali se može produžiti po potrebi pojedinaca.

Propedeutski programi integrirani u velika ili mala sjemeništa

U *Belgiji*, u Nadbiskupiji Malines-Bruxelles od 1995. postoji Propedeutska godina koja je integralni dio prvog ciklusa studija u sjemeništu Ivan XXIII u Luvenu. Svrha je da se dopune nedostaci u kulturalnoj i religioznoj formaciji kandidata.

Postoji zanimljiva inicijativa u *Koreji*, gdje vlasti ne dopuštaju maloljetnicima studij izvan prebivališta njihovih roditelja. Biskupi su stoga zamislili jedan paralelni formativni itinerarij pod nazivom Formation Group of Pre-Seminarians (Formativna grupa za pre-sjemeništare) s točno definiranom strukturom pod vodstvom jednog direktora za zvanja u suradnji s župnicima pojedinih kandidata.

U *Francuskoj* također postoje integrirane propedeutske godine, npr. u sjemeništu u Paray-Le-Monial, ali i u drugim sjemeništima.

U *Italiji*, u Sjemenište Milanske Nadbiskupije već prije nekoliko godina organizirala Školu za Odrasla Zvanja (*Scuola Vocazioni Adulte*, kratica S.V.A.); ova škola je vezana uz Licej. Zatim je ustanovljen je i propedeutski tečaj za teologiju (*Corso Propedeutico alla Teologia*, kratica: *Corso P*); ovaj tečaj je vezan uz teološki fakultet. Dalojnja inicijativa je formiranje Propedeutske zajednice (*Comunità Propedeutica*) za one kandidate koji razmišljaju o svećeništvu, ali ne pripadaju nikakvoj odgojnoj instituciji. Mogu pripadati zajednici bilo kao članovi koji stanuju unutar zavoda, bilo kao članovi koji stanuju izvan.

U *Portugalu* postoje *Seminário intermedio*, koja na neki način nadomještavaju dječjačka sjemeništa s razlikom da je broj umanje pa je atmosfera više obiteljska nego školska. Vrha im je spremište mladiće za bogosloviju.

Propedeutski programi vezani uz pastoral zvanja

U *Australiji* priprema kandidata za ulazak u bogosloviju povjerena je timu za pastoral zvanja. Tu je direktor za zvanja (Director of Vocations) uz pomoć tima laika i jednog psihologa. Svrha je razlučivanje prikladnosti kandidata za svećeništvo, duhovno vodstvo, uvod u molitvu, liturgijski život, u sakramente i u apostolat.

Među europskim zemljama valja spomenuti *Englesku i Škotsku* gdje priprema kandidata se vrši uglavnom individualno u sklopu pastoralnog zvanja. Koordinacijski centar se nalazi u Campion House (Osterley, nadbiskupija Westminster), s posebnom pažnjom posvećena odraslim kandidatima.

U *Italiji* postoji *Anno Zero* (nulta godina), zamišljena kao pomoć mladima koji ne dolaze iz malih sjemeništa. Radi se o mjesečnim susretima koji su posvećeni

katehezi zvanja, otkrivanju tajne Kristove, postupnom uvođenju u liturgijsku i osobnu molitvu. Mnogo pažnje se posvećuje i redovitim susretima sa svećenicima.

Kao zaključak Dokument snažno naglašava važnost ovih inicijativa, a u pojedinim situacijama one su *conditio sine qua non* za poboljšanje svećeničke formacije. Dokument ne skriva ni poteškoće i nesigurnosti na ovom području. Posebno spominje okolnost, da danas dobar dio zvanja dolazi i različitih pokreta i grupa i više su vezani uz svoju zajednicu nego uz vlastitog Biskupa, svećeništva i lokalne Crkve. Za ove kandidate propedeutska formacija ima posebno značenje, premda nije uvijek lako naći prikladno osoblje, smještaj, ili financijska sredstva za to. Preporučuje se interdijecezanska suradnja.

Unatoč svim naporima, ostaju još mnogi problemi. Stoga su neke biskupije uvele praksu da se prekine teološka formacija na jednu ili više godina u smislu pastoralne godine, ili pastoralne prakse izvan sjemeništa. Tako imamo: Pastoral Internship, Spirituality-Pastoral Year, Freijahr, Externjahr, Año pastoral, itd.

Dokument završava ovim riječima ohrabrenja. Onaj koji se bavi danas problemom propedeutske formacije, uskoro će postati svjestan da se radi zapravo o dubokom rascjepu između formacije i stila života kandidata s jedne strane i formacije i stila života u sjemeništu s druge strane. A ovaj raskorak je zapravo samo jedan od vidova krize u krilu obitelji i školskog sistema. Ali ono je također znak onih dubokih transformacija uzrokovanih napretkom znanosti i tehnike, kao i potiskivanja nekih osnovnih vjerskih i moralnih vrednota, što ga *Evangelii nuntiandi* naziva «istinska drama našeg vremena», i «odvajanje kulture od Evanđelja». Stoga svi naponi da se pojačaju crkveni studiji i duhovni život u sjemeništima uključuju se u veliki napor Crkve da s jedne strane sačuva svoj identitet s vlastitom kulturalnom i duhovnom baštinom, a s druge strane da nosi naprijed veliku ideju «aggiornamenta» Drugog Vatikanskog Sabora.

ZAKLJUČAK

U ovoj smo studiji detaljnije promotrili tri područja brige za svećenička zvanja: pastoral zvanja, promocija (regrutiranje) zvanja i praćenje kandidata. Na kraju bismo mogli sažeti rezultate našeg istraživanja u tri tvrdnje.

Zvanje je *milost*. Potrebno je moliti za zvanja: u župi i u obiteljima, treba stvarati ozračje da su nam potrebna duhovna zvanja. Na ovoj razini promocija zvanja je zajednička briga svećenika i laika (posebno roditelja kandidata), jer se radi o zajedničkom blagu Crkve i našeg kršćanskog bića. Bez svećenika nema Euharistije.

Zvanje je nasljedovanje *konkretnih ideala* (primjeri privlače). Zvanja se upaljuju na zvanjima. Svećenik koji istinski živi ideale svećeništva i zaljubljen je u svoje zvanje najbolji je primjer i ideal koji može potaknuti nova zvanja. Nezaobilazan put buđenja novih zvanja jest osobni susret sa svećenicima, bogoslovima, redovnicima. Tome služe različite inicijative kao što su dani zvanja, kateheza o zvanjima, propagiranje života duhovnih velikana, osobito svećenika. Na ovoj razini buđenja zvanja posebnu ulogu imaju sami svećenici svojim primjerom i svojim riječima.

Zvanje je *dinamičan proces*. Razvoj zvanja je dinamičan proces kao u svakom drugom području ljudskog razvoja. Stoga je potrebno osobno praćenje kandidata u tom razvoju. Na ovoj razini veoma je važna uloga promotora zvanja koji u suradnji s laicima, ako je potrebno stručnjaka psihologije i drugih odgojnih znanosti pomaže kandidatu u duhovnom i ljudskom rastu i u odabiru prikladnog životnog puta.